

מערך שיעור

היישוב שלי - השכונה שלי

עוגני השיעור

שכבת גיל: כיתה ג'

ציר מוביל: היישוב שלי כדרך להבנת הזהות המקומית.

רעיון מרכזי: היישוב שלי כדרך להבנת הזהות המקומית והחיבור לסיפור ההתיישבות הציונית בארץ ישראל.

נושא: היישוב שלי - סיפור של מקום - היסטוריה וזהות מקומית.

מיומנויות:

1. אוריינות לשונית
2. חשיבה יצירתית
3. מודעות עצמית
4. טיפוח זהות ציונית דתית - חיבור אל עם ישראל, תורת ישראל וארץ ישראל

ערכים וסוגיות לדין:

כיבוד ערכי המורשת והתרבות
אהבת הדעת וחדוות הלמידה
תחושת הקשר והשייכות למדינת ישראל
בין-תחומיות: ספרות, אומנות, גאוגרפיה

מערך השיעור פתיחה

מטרות: פיתוח מודעות סביבתית וזהות מקומית.

הכרת המושג "שכונה" ומושגי היסוד בשיר.
הפעלת הזיכרון האישי של התלמיד.

מה צריך?

מילות השיר
(נספח 1),
דף עבודה (נספח 2)
לוח, טושים.

מה עושים?

1. קוראים את השיר: "השכונה שלי, הלב שלי" (נספח 1)
2. מסבירים את המילים הקשות: תולדות, עירייה, רגשות, מקיפה, תקופה.
3. מחלקים דף וכל תלמיד כותב עליו את שם הרחוב שלו (נספח 2).

העמקה – “השכונה מספרת סיפור”

שמות הרחובות בשכונה אינם אוסף אקראי של מילים, אלא סיפור חי. כל שם רחוב נושא עמו משמעות – דמויות מן ההיסטוריה, ערכים, רגשות, מקומות בארץ, סיפורי תנ”ך, אירועים לאומיים. כאשר תלמיד צועד בשכונה או בעיר, הוא בעצם צועד בתוך ספר ערכים וזהות. הרחובות מתאגדים יחד ליצירת פסיפס של זהות מקומית ולאומית.

העמקה בשמות הרחובות מאפשרת לתלמיד: חיבור לשורשים ההיסטוריים והתרבותיים של עמו. ראיית עצמו כחלק מהסיפור הלאומי המתמשך.

הבנה שמשמעות חייו האישיים ושכונתו הפרטית משתלבות בתוך חזון רחב יותר – חזונו של עם ישראל בארץ ישראל, בהשראת תורת ישראל.

עבור ילד בן דורנו בארץ ישראל, שמות הרחובות אינם רק ציון דרך – הם מעמיקים את תחושת השליחות, ומזכירים לו שהוא לא רק גר ברחוב, אלא ממשיך סיפור בן דורות.

🌟 פעילות מוצעת – “המפה מספרת סיפור”

שלב 1 – מפת רחובות

המורה מביא לתלמידים מפה (אמיתית של היישוב / מפה פיקטיבית שנבנתה במיוחד) בה מופיעים שמות רחובות מסוגים שונים: דמויות היסטוריות, ערכים, מקומות בארץ, צמחי טבע, דמויות תנ”כיות.

שלב 2 – בניית סיפור/איור

כל קבוצה בוחרת 3–4 רחובות מהמפה ויוצרת מהם סיפור או איור:

אפשר סיפור מסע – “היינו שני חברים, שהיה להם קשה להתנהג יפה אחד לשני והם כמעט אבדו את התקווה, יום אחד הם החליטו שבכל זאת יפגשו וינסו לדבר על הדברים. הם קבעו להפגש ברחוב ירושלים ואז הם נזכרו שבירושלים נבנה בית המקדש ושם זה המקום להיות הכי חברים. הם נזכרו בדוד המלך שכל כך רצה לבנות את בית המקדש, אבל בגלל המלחמות לא הצליח. ואז הם החליטו שישתדלו מאוד לעשות יחד מעשים טובים לאחרים ובכך הם יהיו בעצמם חברים. הם ישבו מתחת לעץ הזית, כתבו לעצמם מכתב קטן והכניסו לבקבוק יין שלא ישכחו”.

אפשר לצייר ציור שמחבר את השמות לכדי תמונה אחת.

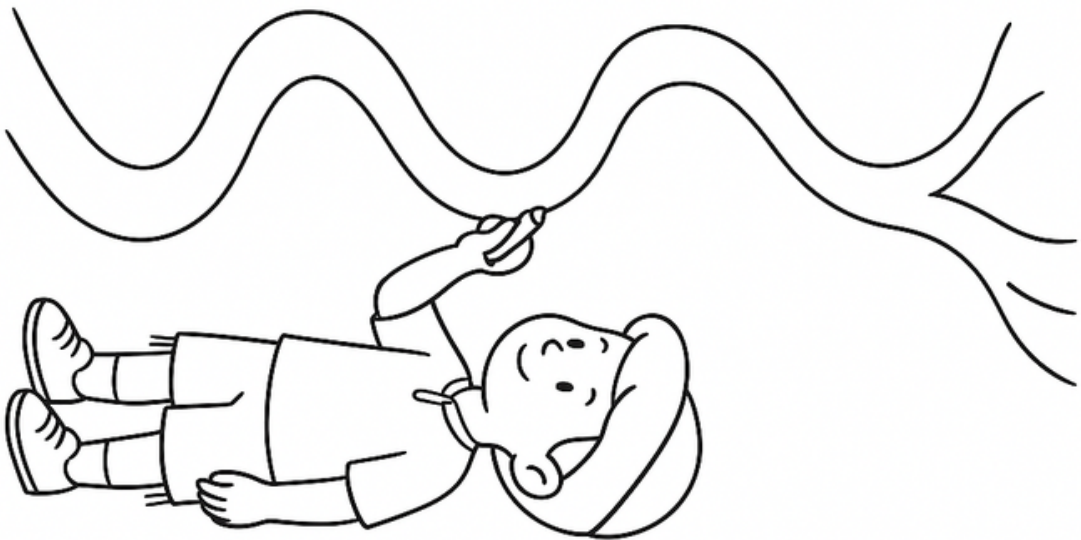
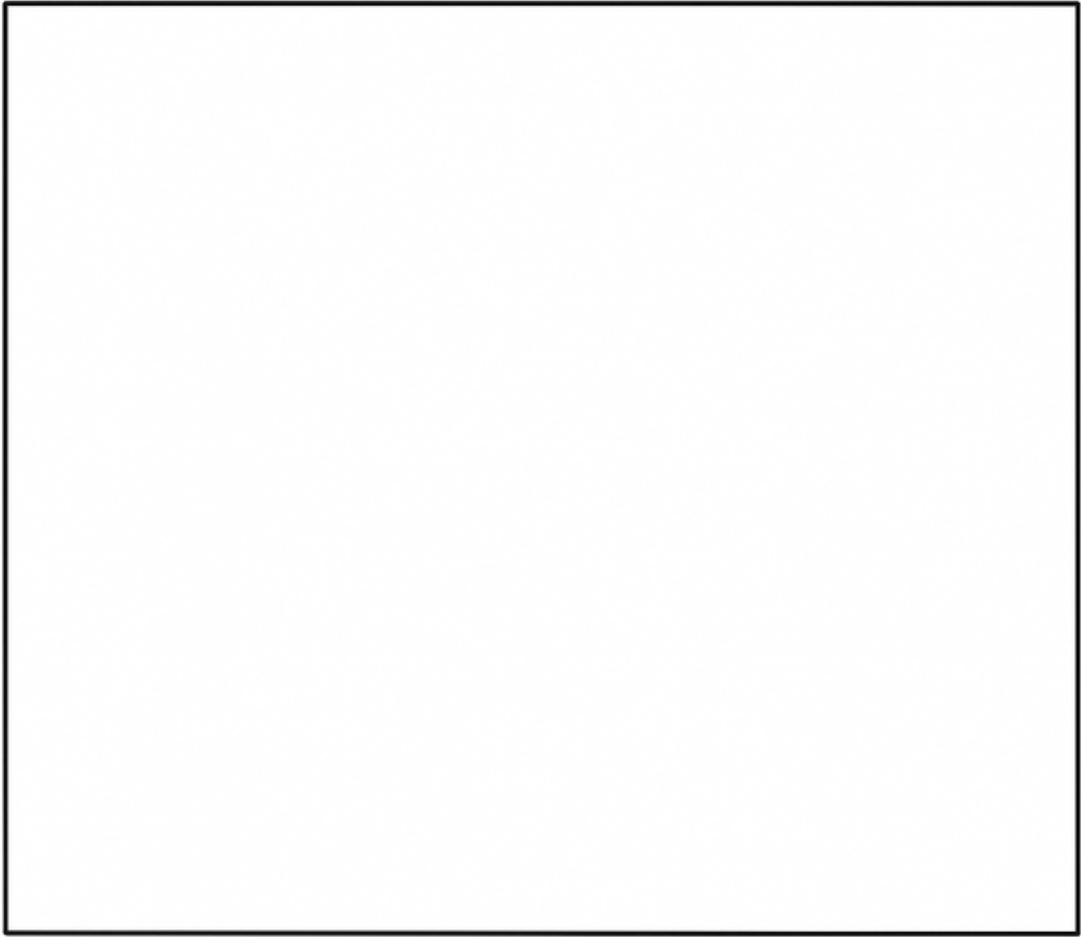
שלב 3 – שיתוף

הקבוצות מציגות את הסיפור/איור בפני הכיתה.

יחד מזהים שכל שם הוא חלק קטן וכשמחברים את השמות יחד – נוצר סיפור שלם של זהות ושייכות.

🌟 סיכום רעיוני

שיחה: מה זה אומר על השכונה שלנו – שהיא לא רק כבישים ובתים, אלא סיפור לאומי, רגשי ותנ”כי מהלך? חיבור לפסוק: “דַּרְכֶּיהָ דַּרְכֵי נֶעֱם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם” שנאמר על התורה ומחבר אותנו למהותה כך שכל נתיב קטן הוא חלק מהסיפור הגדול של עם ישראל בארץ ישראל.

למידה פעילה

מטרות: להבנת מקורות שמות הרחובות.

פיתוח כישורי שאילת שאלות וחקר אישי.

יצירת עניין וסקרנות על המרחב הקרוב.

מה עושים ?

1. התלמידים מנסים לשער מה משמעות שם הרחוב שלהם מתוך הקבוצות:
המורה מציג טבלה שבה כתוב:
סוג השם / דוגמה לשמות רחובות / למה בחרו בשם הזה?
(דוגמאות והסברים בנספח 3)
2. ממלאים את הטבלה לפי שמות רחובות התלמידים ומסבירים את משמעותם.
3. עונים על השאלות על השיר בדף העבודה (נספח 4).
4. מפזרים בכיתה כרטיסיות עם שאלות על השכונה (נספח 5).
- התלמידים עוברים ועונים על השאלות שהם יודעים.
5. בוחנים על אילו שאלות הם ידעו לענות ועל אילו לא.
- על השאלות שלא ידעו לענות - יבררו ויענו עליהן בבית וישתפו בשיעור הבא.

מה צריך?

טבלת מיון, כרטיסיות, שאלות, עפרונות ודפי עבודה.

(ראה נספחים)

עיבוד וסיכום

מטרה: העמקת הלמידה באמצעות למידת עמיתים.

מה עושים ?

צובעים כל שם של רחוב לפי המשמעות

(למשל: שמות של אנשים - כחול, שמות מהטבע - ירוק).

מה צריך?

דף סיכום אישי להצגת תוצרים קבוצתיים (נספחים).

המטרה: הרחבת הלמידה לסביבה האישית של התלמיד ולפתח יכולת הסקת מסקנות וזיקה אישית למקום.

1. חפשו ברחוב שלכם שלט עם שם מעניין (ליד בניין או בית פרטי). צלמו או כתבו על מה שראיתם.
2. כתבו במחברת: מה שם הרחוב? מדוע לדעתכם קראו לו כך?
3. האם הייתם רוצים להחליף את שם הרחוב? אם כן, לאיזה שם?
- בשיעור הבא אוספים את המידע מהתלמידים ומשתפים במליאה.

צידה לדרך (נספחים)

נספח 1: השכונה שלי – הלב שלי

נספח 2: שם הרחוב שלי

נספח 3: דוגמאות והסברים

נספח 4: דף עבודה – השכונה שלי

נספח 5: כרטיסיות – השכונה שלי

השְׁכוּנָה שְׁלִי

השְׁכוּנָה שְׁלִי, הַלֵּב שְׁלִי

בְּשִׁכּוּנָה שְׁלִי יֵשׁ רְחוּבוֹת,
מְלָאִים בְּסִפּוּרִים וּבִרְגִישׁוֹת
כָּאֵן גָּרִים יְלָדִים וְגַם אֲנִי,
הוֹלֵךְ תָּמִיד בְּחִיּוֹךְ בְּשִׁבִּיל אֶל הַבַּיִת שְׁלִי.

רְחוֹב "הַגָּשֶׁר", רְחוֹב "הַסְּבִיוֹן",
וְגַם "הַתְּקוּהָ" וְ"דָוִד בֶּן גּוֹרִיוֹן".
כָּל שֵׁם נִבְחַר אַחֲרֵי חֲשִׁיבָה מְקִיפָה,
לְפַעֲמִים עַל אִישׁ, לְפַעֲמִים עַל תְּקוּפָה.

הַשְּׁמוֹת נִקְבְּעִים עַל יְדֵי הָעִירִיָּה,
עִם וַעֲדָה מִיְּחַדָּת שְׁמִיעֶצֶת עֲבוּרָה.
כְּדֵי שֶׁהַיְלָדִים וְהַיְלָדוֹת
יִלְמְדוּ מִן הַשֵּׁם אֶת הַמְּשָׁמְעוֹת וְהַתּוֹלְדוֹת.

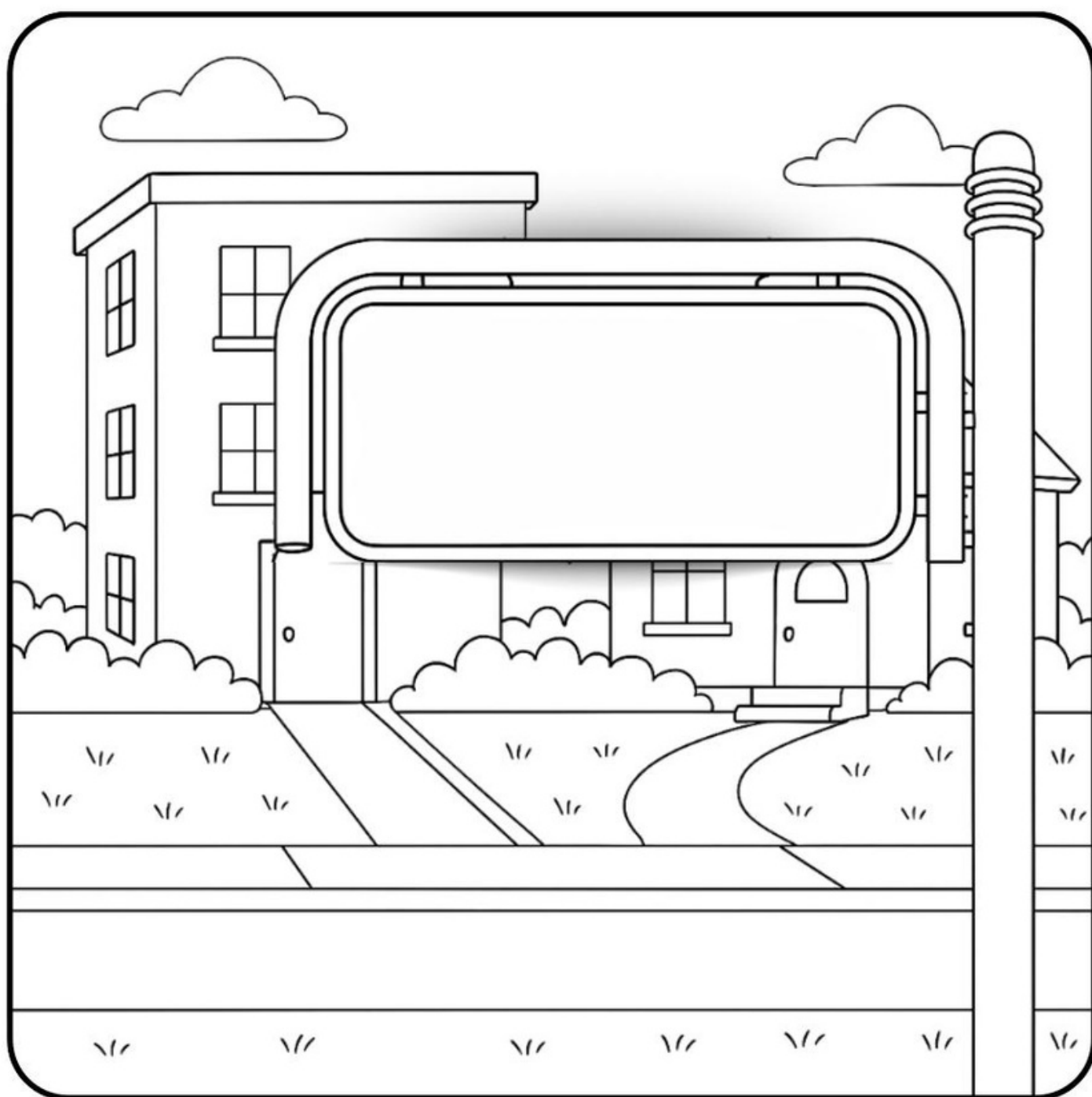
יֵשׁ רְחוּבוֹת עַל שֵׁם גְּבוּרִים,
וְיֵשׁ עַל שֵׁם עָרִים וְנִהְרֹת זֹרָמִים.
אֲבָל יֵשׁ רְחוֹב אֶחָד מִיְּחַד שְׁאֲנִי הֵכִי אוֹהֵב –
זֶה שְׁאֲנִי גֵר בּוֹ, וְהוּא קָרוֹב מְאוֹד לִלֵּב.

כָּל עֵץ, כָּל פֶּנֶה, וְכָל שִׁבִּיל מִמְּלָאִים אוֹתִי בְּשִׁמְחָה,
מִזְכִּירִים לִי מָה זֶה בֵּית וּמָה זֶה מְשִׁפָּחָה.
וְכִשְׁאֲנִי הוֹלֵךְ בִּרְחוֹב שְׁלִי בְּשִׁקָּט אוֹ בְּשִׁיר,
אֲנִי יוֹדֵעַ – זֶה הָרְחוֹב שְׁלִי שְׁאֲנִי אוֹתוֹ מְכִיר.

שם: _____

תאריך: _____

שם הרחוב שלי

סוג השם	דוגמה לשמות רחובות	למה בחרו בשם הזה ?
שמות של אנשים	בן-גוריון, הרצל, גולדה מאיר	כדי לזכור אנשים חשובים שהשפיעו על המדינה.
שמות של ערכים	השלום, האחדות, התקווה	כדי לעודד ערכים טובים ותחושת שייכות.
שמות של מקומות	ירושלים, אילת, גוש עציון	כדי לחבר אותנו לערים ולאתרים בישראל.
שמות מהטבע	הדקל, הזית, הנרקיס	כדי ליצור אווירה נעימה, ירוקה ורגועה
שמות של תקופות	העלייה הראשונה, כ"ט בנובמבר	לזכור אירועים חשובים בהיסטוריה של העם.
שמות של מקצועות	הנפת, הסופר, האורג	להזכיר עבודות ומקצועות שהיו נפוצים בעבר.
שמות מהתנ"ך	רות, דוד המלך, שמשון	חיבור למסורת ולסיפורי התנ"ך.
שמות עם רגש	האור, השחר, החזון	שמות שנותנים תחושה של חלום, תקווה ודמיון.
שמות בין-לאומיים	ווינגטון, לינקולן	לכבוד קשרים עם עמים אחרים.

נספח 4: דף עבודה – השכונה שלי

שאלות על השיר "השכונה שלי – הלב שלי":

- מה מתאר הדובר בשיר לגבי הרחוב בו הוא גר?
- כיצד נקבעים שמות הרחובות לפי השיר?
- מה מרגיש הדובר כשהוא הולך ברחוב שלו?
- מה פירוש המילה "תולדות"?
- איזו מילה מסתתרת במילה "עירייה"? מה אפשר ללמוד על העירייה מהשיר?
- מצא מילה שמתחרזת עם המילה "שיר".
- כתוב שם של רחוב מתוך השיר והסבר מה לדעתך משמעותו.
- מדוע לדעתך חשוב שהרחובות ייקראו על שם ערכים, גיבורים או תקופות?
- איזה שם של רחוב גורם לך להרגיש גאווה או שמחה? ולמה?
- אם היית יכול לבחור שם לרחוב חדש – מה היה שמו ולמה?

הַשְּׂכוּנָה שְׁלִי

שם: _____

תאריך: _____

הוראה: השיבו על השאלות הבאות

מה מתאר הדובר בשיר לגבי הרחוב שבו הוא גר?

כיצד נקבעים שמות הרחובות לפי השיר?

מה מרגיש הדובר כשהוא הולך ברחוב שלו?

מה פירוש המילה "תולדות"?

איזו מילה מסתתרת במילה "עירייה"? מה אפשר ללמוד על העירייה מהשיר?

מצא מילה שמתחרזת עם "שיר".

כתוב שם של רחוב מהשיר – והסבר מה לדעתך משמעותו.

מדוע לדעתך חשוב שהרחובות ייקראו על שם ערכים, גיבורים או תקופות?

איזה שם לרחוב גורם לך להרגיש גאווה או שמחה? ולמה?

אם היית יכול לבחור שם לרחוב חדש – מה היה שמו ולמה?

מה שם השכונה שלכם?

אילו רחובות מעניינים יש בשכונה?

(מקומות, שמות מיוחדים, סיפורים)

מה אתם יודעים על

השכונה שלכם?

(מתי נבנתה? למה קראו לה כך? מי גר בה?)

מה אתם הכי אוהבים

בשכונה שלכם?